

Økismenning - eitt gott tiltak

Oddagrein

TAÐ var tann tíð, hetta var serstakliga í 70-unum og 80-unum, at hugtakið bygdamenning varð havt á nærum hvørjum munni. Í hvussu er var eingin tjaksending og eingin tingfundur, uttan at bygdamenningin var uppi í so ella so.

TAÐ eru ymsar meiningar um, hvussu skilagott vit hava borið okkum at júst tá tað um bygdamenningina ræður. Nú hava vit so fingið eitt nýtt hugtak inn í málið, og tað er økismenning. Tað er tí rætt nú at spyrja, hvat lagt verður í hetta hugtakið. Soleiðis at allar misskiljingar verða ruddaðar av vegnum og harvið ikki sleppa at virka sum kílár í eini týðandi prosess.

EFTIR okkara tykki er spurningurin um økismenning sera áhugaverdur, og tað er vón okkara, at tann granskingarstovnurin, sum skjótli nú verður settur á í Klaksvík, fer at fáa góða undirtøku. Ein kann spyrja, hvussu rætt tað er at spjaða granskingina til fleiri pláss, nú vit jú hava Fróðskaparsetrið! Latið okkum venda hesum spurninginum, soleiðis at vit fáa sjónarmið fram um tað.

Ein kann spyrja, hví tað skal vera neyðugt at granska í økjum. Føroyar eru jú eitt so lítið øki, at tað skuldi ikki verið neyðugt at bytt landið upp í fleiri øki kundi verið spurt. Vit halda tað vera skilagott, um slíkir spurningar verða settir fram og svaraðir fyrri harvið at geva teimum, sum eru stigtakarar til tiltakið, møguleika at sleppa í gongd, tí eingin ivi er um, at nettup við at byrja í tí smáa, nærumhvørvinum ber til at gera sær eina neyvari mynd av heildini.

TAÐ er greitt, at granskingin fer eisini at fevna um Føroyar sum øki í mun til umheimin. Hetta er sera áhugavert, og júst geografiska støða okkara í tí ríka Atlants-havi ger tað so avgjørt relevant at taka málið upp. Á henda hátt verða vit eisini meira greið yvir okkara eina geografiska identitet, og hvørjar postivar og negativar avleiðingar hesin hevur havt og fer at hava fyrri okkum sum tjóð í framtíðini. Tað, sum skapar okkum sum fólk og tjóð, er bæði tað fysiska umhvørvið og so tað sum menniskjuni saman við hesum umhvørvinum hava skapt og vónandi skulu skapa víðari í framtíðini.

VIT ynskja stigtakarunum til økisdepilin í Klaksvík góðan byrð. Sum blað vilja vit eisini fegnir vera við til at fylla tann karm út, sum tit nú hava sett út í kortið. Føroyar mugu ikki avmarkast til bara Havnina.

Sosialurin

Suður-Vestur samtakið gjørdist eitt Vestur samtak

Í desember 1996 skrivaðu kommunurnar í syðru helvt av Suðuroynni og kommunurnar í Vágum og Mykinesi undir sáttmála um Suður-Vestur samtakið, og Suni á Dalbø bleiv settur sum oljuráðgevi felagsins. Nú hevur Suni á Dalbø nýtt sambondini, ið hann hevur fingið gjøgnum Suður-Vestur samtakið, til - saman við feløgum í Vágum - at seta á stovn P/F North Atlantic Provider

JOHN JOHANNESSEN

Dagur og Vika visti í vikuni at siga frá, at nú var enn eitt nýtt felag, ið skuldi vera til reiðar at gagnnýta eina komandi oljuvinnu, stovnað. Stigtakarar til hetta felag, ið ber heitið P/F North Atlantic Provider, var samfelagsfrøðingurin Suni á Dalbø, ið eisini er stjóri felagsins.

Suni á Dalbø er ikki heilt ókendur innan fyrrreikjararbeiði innan eina komandi oljuvinnu. Nei, Suni á Dalbø hevur síðani 1. desember 1996 verið oljuráðgevi hjá Suður-Vestur samtakinum, ið hevur havt til endamáls at bjóða oljufeløgnum eina tænastu, har flogvøllurin í Vágum, Vágs havn og onnur feløg í Vágum og syðru hálvu av Suðuroynni eru knýtt at hvørjum øðrum.

Spurningurin er um, tað enn ber til at knýta hentleikarnar í báðum oyggjum saman, eftir at Suni á Dalbø hevur vent arbeiðinum fyrri Suður-Vestur samtakinum til egnan fyrirmin. Hann segði sjálvandi í ÚF, at sambondini útført, ið hann hevði fingið gjøgnum arbeiðinum fyrri Suður-Vestur samtakið eru til stóran fyrirmin fyrri nýggja felagið. Vit hava prátað við Jógvann Krosslá, býráðsformann í Vági, størstu kommununni í syðru helvt av Suðuroynni, um hvat hann heldur, at Suðuroyggin hevur fingið burtúr samstarvinum og hvat hann heldur um støðuna, sum hon nú er.

Bilgast við einum oljuráðgeva

Jógvann Krosslá sigur, at eftir at umboð fyrri býráðið hevði verið á onkrari oljuráðstevnu, sødu teir, at tað skjótt kundi gerast rættuliga dyrt at senda fleiri býráðslimir uttanlands til tilfíkar ráðstevnur og aðrar fundir, við tilknýti til oljuvinnuna. Samstundis væntaði býráðið ikki, at tað var so lætt at fáa eitt miðvíst arbeiði í gongd, tá ið tað ikki komu at vera teir somu býráðslimir, ið fóru til allar fundir og ráðstevnur.

Tað er jú klárt, at ein maður, ið burturav hevur til arbeiðis at luttaka á øllum fundum, ið hava við oljuvinnuna at gera, hevur nógv betri fortreytir fyrri at byggja víðari á tæy sambond og tæy tekni, ið hann uppfangar á einari oljuráðstevnu. Tí valdu vit at seta ein oljuráðgeva. Og hesin oljuráðgevi skal so hava verið við allastaðni, har ið nakad tó um olju hevur verið.

Flogvøllurin er ein tíoandi partur

Tað ið vit, umboðini fyrri býráðið, fóru fyrstu ferð á oljuráðstevnu í Aberdeen, tá lótu

vit gera ein faldara um hentleikarnar kring Vágsfjørð. Hendan faldara byttu vit so út á oljuráðstevnunum. Men útlensku feløginu søgdu okkum, at vit høvdu staðið sterkast, um vit eisni høvdu tilknýti til flogvøllin.

Tað var eftir hesa ferðina, at Suður-Vestur samtakið varð skapað. Eftir prátt við Suna á Dalbø, ið somuleiðis metti tað vera týðningarmikið við einum samstarvi millum Vágsfjørð og flogvøllin, byrjaði hesin at seta Suður-Vestur samtakið saman.

Vit skrivaðu undir fyrsta sáttmálan um eitt Suður-Vestur samtak tann 1. desember 1996. Hesin sáttmálin var galdandi fyrri teir næstu 13 mánaðir. Í hesum samtaki vóru 9 kommunur. Tær vóru: Mykinesar, Byggjar, Sorvágs, Miðvágs, Sandavágs, Sumbiar, Vágs, Porkeris og Høvs kommunar.

Tað vóru hesar 9 kommunurnar, ið saman valdu at seta Suna á Dalbø í starv sum oljuráðgeva.

Tá ið sáttmálin var við at vera útlíðin, vóru partarnir nøgdir við tað arbeiðið, ið var farið fram, og tí valdu vit at gera ein nýggjan tvey ára sáttmála, ið varð undirskrivaður 3. desember 1997. Hetta er sáttmálin, ið enn er galdandi.

Góldið eftir fólkatali

Hevur ein tilfíkar ráðgevi ikki kostað kommununum nógv?

Jú, tað kostar at hava ein tilfíkar oljuráðgeva. Hann skal jú ferðast nógv og honum nýtist eisini góða skrivstovuútgjöld. Men ein felags oljuráðgevi fyrri 9 kommunur kemur aldri at kosta so nógv, sum tað hevði kostað, um allar kommunurnar skuldu sent hvør síni umboð til allar fundir og ráðstevnur viðvíkjandi oljuvinnu. Harafturat er eisini tann fyrirminur við einum oljuráðgeva, at hann stóðugt kann byggja víðari á tær royndir, ið hann fær á teimum ymsku oljuráðstevnunum.

Men, hvussu hava kommunurnar so bytt útreiðslurnar í millum sín?

Vit hava gjørt á tann hátt, at allar útreiðslurnar eru býttar í helvt, soleiðis at tann vestari parturin av samtakinum hevur havt 50% av útreiðslunum og tann syðri parturin somuleiðis hevur havt 50% av útreiðslunum. Síðani hava tær eistøku kommunurnar í hesum báðum partum bytt útreiðslurnar í millum sín eftir fólkatali. Kommunurnar í Vágum hava havt ein oljugrunn, ið hvør kommunu hevur góldið í, alt eftir fólkatalinum í kommununi. Hesin grunnur hevur so góldið teirri hálvuna, ið vestari parturin av samtakinum eigur at rinda. Í syðru hálvu av Suðuroynni

hevur Vágs kommunu umsitið allar útreiðslurnar og síðani bytt rokningarnar út til hinar kommunurnar, ið hava rindað eftir fólkatali. Hetta er sama skipan, sum vit hava viðvíkjandi t.d. Vágs skúla.

Vónsvikin, men ikki firtin

Suni á Dalbø segði í samrøðu við ÚF, at hann gjøgnum samtakið hevði fingið nógv sambond uttanlands, ið eru til fyrirmin í nýggja felagnum. Kennir tú teg, sum formann í størstu kommununi í syðru helvt, ið jú hevur góldið helvtina av kostnaðinum fyrri hesi sambond, ikki sera vónsvikin av av at teg verða nýtt til fyrirminns fyrri øðrum enn Suður-Vestur samtakinum?

Sjálvandi er tað keðiligt, at maðurin sigur hetta alment, áðrenn greiða rættuliga er fingin á viðurskriftunum okkara millum. Men vit hava jú góldið okkara part fyrri allar upplýsingarnar viðvíkjandi oljuvinnuni, ið Suni á Dalbø hevur fingið fatur á hesi árin, og sjálvandi fara vit at krevja ímótt á hesi skýl.

Hetta, við at Suni á Dalbø nú hevur stovnað egið virkið, kemur tó ikki óvart á okkum. Hann hevur fyrri kunnað okkum um, at hann hevur havt hetta í kvittanum. Tískil er eingin orsök beinleiðis at vera firtin inn á mánnin.

Er Suni á Dalbø hóast alt enn oljuráðgevi hjá Suður-Vestur samtakinum?

Vit hava fingið eitt skriv frá Suna á Dalbø, ið er dagfest tann 24. august í ár. Í hesum skrivi boðar hann frá, at hann fer í starv hjá P/F North Atlantic Provider í viku 40. Og av tí, at maðurin hevur verið í fulltíðarstarvi hjá Suður-Vest-

ur samtakinum, so ber ikki til at halda áfram við honum sum oljuráðgeva. Tískil hava vit eisini valt at stæða.

Var eingin avtala um uppsagnartíð í sáttmálanum tykkara millum?

Jú, sáttmálin gav báðum partum eina uppsagnartíð á 3 mánaðir.

Er so ikki talan um sáttmál-abrot?

Í roynd og veru er talan um sáttmál-abrot, men hetta hava vit valt at lata fara aftur við bordinum. Maðurin hevur kunnað okkum um, at hann ætlaði sær í ánað starv, sjálvt um vit ikki vistu nær, so hatta ætla vit okkum ikki at gera nakad við.

Eru sinnaðir at samstarva

Spurdu um suðuroyingar eru sinnaðir at samstarva við felagið hjá Suna á Dalbø, svarar Jógvann Krosslá, at tað eru teir. Hann sigur, at fundur skal vera millum Suna á Dalbø og tað, ið kemur at vera fyrirverandi Suður-Vestur samtakið, í komandi viku. Á hesum fundi ætla hann sær at gera Suna á Dalbø greitt, at Vágsfjørður stendur opin fyrri honum og tí n_ggia felagnum.

Hesum vóni eg, at vit kunnu fáa nakad burtúr. Suni á Dalbø hevur, um eg minnst rætt, nevnt møguleikan fyrri at beina skipum inn á Vágsfjørð.

Øllum hesum fara vit at finna útav á fundinum í komandi viku. Áðrenn tað ber ikki til at siga so nógv um hetta, men vit eru sinnaðir at samstarva við nýggja felagið.

Verður einki samstarv, so hava vit aðrar møguleikar, ið vit ikki fara at avdúka her og nú, sigur Jógvann Krosslá at enda.

Kunngjørt verður fyrri ætt og vinum, at kæri maður, pápi, ferðaðir, abbi og langabbi okkara

MIKKJAL HAMMER
(Minurin)
Tvøroyri

andaðist á Landssjúkrahúsnum mikudagin 30. sept., 81 ára gamal.

Jarðarferðin verður úr Tvøroyrar kirkju sunnudagin 4. okt. kl. 13.00.

Fyri tæy avvarðandi
Hannefía Hammer

Tey ið vilja minnst Mikkjal við blómum ella kransi, verða vinarliga biðin um at lata eina peningagávu til Frelsunarherin í Vági.